

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001
Тел.: +380 44 278-37-23, факс: +380 44 271-17-83
E-mail: themis@minjust.gov.ua
<http://www.minjust.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00015622

Народному депутату України
Осуховському О.І.

№ _____
На № _____

Шановний Олегу Івановичу!

Міністерство юстиції України розглянуло Ваш депутатський запит від 01.03.2018 № 350-18/46 (вх. № 222-2-18 від 12.03.2018) щодо оформлення спадкових прав після померлого і в межах компетенції повідомляє.

Відповідно до статті 1217 Цивільного кодексу України (далі – Кодекс) спадкування здійснюється за заповітом або за законом.

Згідно зі статтею 1233 Кодексу заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті.

Право на спадкування мають особи, визначені у заповіті (стаття 1223 Кодексу).

Згідно зі статтею 1241 Кодексу малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

Статтею 1247 Кодексу встановлено, що заповіт складається у письмовій формі, із зазначенням місця та часу його складення. Заповіт має бути особисто підписаний заповідачем. Якщо особа не може особисто підписати заповіт, він підписується відповідно до частини четвертої статті 207 цього Кодексу. Заповіт має бути посвідчений нотаріусом або іншими посадовими, службовими особами, визначеними у статтях 1251 - 1252 цього Кодексу.

Відповідно до пункту 1.4 Порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 11.11.2011 № 3306/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.11.2011 за № 1298/20036, при посвідченні заповіту посадова особа органу місцевого самоврядування встановлює особу заповідача та визначає обсяг його цивільної дієздатності. Заповіт має бути складений у письмовій формі, із зазначенням місця і часу складення заповіту, дати та місця народження заповідача та підписаний особисто заповідачем.

Посадова особа органу місцевого самоврядування посвідчує заповіт, який написаний заповідачем власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів. Посадова особа органу місцевого самоврядування може на

УВ Міністерство юстиції України
12977/222-2-18/19.6.1 від
05.04.2018

арж.1

09:18:05

372891

прохання особи записати заповіт з її слів власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів. У цьому разі заповіт має бути прочитаний уголос та підписаний заповідачем, про що ним зазначається у заповіті перед його підписом.

Відповідно до статті 1257 Цивільного кодексу України заповіт, складений особою, яка не мала на це права, а також заповіт, складений з порушенням вимог щодо його форми та посвідчення, є нікчемним. За позовом заінтересованої особи суд визнає заповіт недійсним, якщо буде встановлено, що волевиявлення заповідача не було вільним і не відповідало його волі.

Згідно з підпунктом 2.1 пункту 2 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.02.2012 за № 282/20595 (далі – Порядок), спадкова справа заводиться нотаріусом за місцем відкриття спадщини на підставі поданої (або такої, що надійшла поштою) першою заяви (повідомлення, телеграми) про прийняття спадщини.

При заведенні спадкової справи нотаріус за даними Спадкового реєстру перевіряє наявність заведеної спадкової справи, спадкового договору, заповіту (підпункт 2.2 пункту 2 глави 10 розділу II Порядку).

Підпунктом 5.1 пункту 5 глави 10 розділу II Порядку встановлено, що при оформленні спадщини за заповітом нотаріус має надати правову оцінку заповіту, перевірити його реєстрацію у Спадковому реєстрі та чинність на момент смерті заповідача. Якщо наданий спадкоємцем заповіт не відповідає вимогам законодавства, нотаріус відмовляє в його прийомі.

У разі визнання заповіту недійсним спадкування відбувається за законом (підпункт 5.4 пункту 5 глави 10 розділу II Порядку).

Перевіркою, проведеною під час розгляду запиту, було встановлено, що в Ізмаїльській державній нотаріальній конторі зберігається спадкова справа № 177/2017 до майна померлого 20.11.2015 [], заведена 11.10.2017 на підставі заяви [] про прийняття спадщини за законом.

Як вбачається з інформаційної довідки зі Спадкового реєстру (заповіти/спадкові договори) від 11.10.2017 № 49417941 від імені [], 27.07.2015 за реєстровим № 50 секретарем Матроської сільської ради Ізмаїльського району, був посвідчений заповіт (далі – заповіт), який є чинним.

У зв'язку з чим, державним нотаріусом Ізмаїльської державної нотаріальної контори направлено лист від 11.10.2017 № 1309/02-14 до Матроської сільської ради для надання копії примірника заповіту, що зберігається у справах сільської ради.

Згідно із вказаним заповітом, копія якого долучена до матеріалів спадкової справи, [] заповів все належно йому майно іншій особі.

Відповідно до статті 1223 Кодексу у разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також у разі неохоплення заповітом усієї

спадщини право на спадкування за законом одержують особи, визначені у статтях 1261-1265 цього Кодексу.

Статтею 1269 Кодексу встановлено, що спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати нотаріусу або в сільських населених пунктах - уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування заяву про прийняття спадщини.

Для прийняття спадщини встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини (стаття 1270 Кодексу).

Слід зазначити, що на час перевірки особа, на користь якої складено заповіт, із заявою про прийняття спадщини до Ізмаїльської державної нотаріальної контори не зверталася.

Зважаючи на викладене, у разі неприйняття спадщини особою, на яку складено заповіт, у строк встановлений статтею 1270 Кодексу, спадкування буде здійснюватися за законом.

Також повідомляємо, згідно зі статтею 68 Закону України «Про нотаріат» (далі – Закон) та підпунктом 4.14 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку при видачі свідоцтва про право на спадщину нотаріус обов'язково перевіряє: факт смерті спадкодавця, час і місце відкриття спадщини, наявність підстав для закликання до спадкоємства, якщо має місце спадкування за законом, прийняття спадкоємцем спадщини у встановлений законом спосіб, склад спадкового майна, на яке видається свідоцтво про право на спадщину. На підтвердження цих обставин від спадкоємців витребовуються документи, які підтверджують вказані факти.

Видача свідоцтва про право на спадщину на майно, право власності на яке підлягає державній реєстрації, проводиться нотаріусом після подання документів, що посвідчують право власності спадкодавця на таке майно, крім випадків, передбачених пунктом 3 глави 7 розділу I цього Порядку, та перевірки відсутності заборони або арешту цього майна (підпункт 4.15 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку).

Свідоцтво про право на спадщину видається за наявності у спадковій справі всіх необхідних документів (підпункт 4.12 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку).

Згідно з поясненнями державного нотаріуса 11.10.2017, 26.01.2018, 30.01.2018, 03.02.2018 на особистому прийомі надавалися роз'яснення щодо порядку оформлення спадкових прав, переліку документів, необхідних для видачі свідоцтв про право на спадщину на спадкове майно.

Також, 03.02.2018 державним нотаріусом був виготовлений запити № 108/02-14 до комунального підприємства «Ізмаїльське міжміське бюро технічної інвентаризації» про надання відомостей про реєстрацію права власності на житловий будинок, що розташований за адресою: Одеська обл., Ізмаїльський р-н, с. Матроска, вул. Ломоносова, буд. 45.

Відповідь на вказані запити до Одинадцятої київської державної контори не надходила.

Відповідно до статті 42 Закону за обґрунтованою письмовою заявою заінтересованої особи, яка звернулася до суду, та на підставі отриманого від суду повідомлення про надходження позовної заяви заінтересованої особи, яка оспорує право або факт, про посвідчення якого просить інша заінтересована особа, вчинення нотаріальної дії зупиняється до вирішення справи судом.

Як вбачається з матеріалів спадкової справи, в Ізмаїльському міськрайонному суді на розгляді перебуває цивільна справа за позовом про визнання заповіту недійсним. Рішення по цій справі не ухвалювалося.

Водночас повідомляємо, що Міністерство юстиції України, діючи в межах компетенції, визначеної Положенням про Міністерство юстиції України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 (зі змінами), не має повноважень щодо зобов'язання нотаріуса вчиняти нотаріальні дії на користь будь-яких осіб, а також щодо надання правової оцінки та законності вчиненим посадовою особою органу місцевого самоврядування нотаріальним діям.

Враховуючи викладене, питання щодо оформлення спадкових прав після померлого . може бути вирішено за умови встановлення кола спадкоємців, та надання всіх необхідних документів, передбачених чинним законодавством, а також закінчення справи в суді.

У той же час повідомляємо, що відповідно до статті 74 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть відповідальність за свою діяльність перед територіальною громадою, державою, юридичними і фізичними особами.

Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед юридичними і фізичними особами визначено статтею 77 цього Закону.

Також зазначаємо, що листи Міністерства юстиції України не встановлюють норм права, а мають інформаційний характер.

З повагою

Перший заступник Міністра

Наталія БЕРНАЦЬКА

